

MATURITNÍ ZPRAVODAJ

6

CERMAT INFORMUJE O NOVÉ MATURITNÍ ZKOUŠCE

2009

Vážené kolegyně a vážení kolegové, projekty zaměřené na informační podporu a vzdělávání pedagogických pracovníků, o nichž jsme v březnovém čísle psali ještě v budoucím čase, jsou již v plném proudu. Pro učitele českého jazyka a cizích jazyků nabízí CERMAT ve spolupráci s krajskými vzdělávacími zařízeními konzultační semináře (projekt KOS) doplněné řadou studijních materiálů. V rámci aktivit zaměřených na vzdělávání pedagogů k realizaci společné části maturity probíhají ve spolupráci s Národním institutem pro další vzdělávání prezenční školení určená pro management škol a připravuje se plošné e-learningové vzdělávání pro budoucí maturitní komisaře, zadavatele a hodnotitele.

Do kalendáře si prosím v termínu 19.–20. října poznamenejte „Maturitní generálka“. O generálkách neboli generálních pilotážích různých částí maturitní zkoušky toho bylo napsáno již poměrně dost, ale vzhledem k novým informacím naleznete jeden velmi aktuální článek i v tomto čísle zpravodaje. Tím, že bylo po zvážení efektivnosti původního modelu generálky přistoupeno ke sloučení říjnové a lednové části, si budou moci v jednom termínu učitelé a žáci vyzkoušet jak část zaměřenou na písemné práce, tak i didaktické testy. Takový model bude mnohem věr-

něji simulovat podmínky „ostré“ maturity v roce 2010.

Některými středními školami proběhla v uplynulých dvou týdnech petice za odklad státních maturit. V médiích také zazněly obavy studentů z toho, že budou muset vinou ministerstva a CERMATu na poslední chvíli přečíst tisíce stránek povinné četby, nahrávky z cizího jazyka nebudou dobře slyšet apod. Rozptýlit podobné obavy snad pomohou články věnované nové maturitní zkoušce z českého jazyka a problematice poslechového substestu z cizího jazyka, které jsou

rovněž součástí tohoto vydání zpravodaje.

V závěru přinášíme krátký pohled do budoucnosti. Kolik zkoušek čeká u maturity první absolventy vzdělávání podle ŠVP? Odpověď na tuto otázku naleznete v článku věnovaném vztahu mezi kurikulárními dokumenty a profilovou částí nové maturity.

Pokud ve vaší škole právě probíhají maturitní zkoušky, přeji vám i maturantům pevné nervy a úspěšné finále!

Martin Mach
ředitel CERMATU

PROČ NOVÁ MATURITA

Tento článek je určen všem, kteří se ptají: „Proč nová maturita?“ nebo „K čemu vlastně nová maturita je?“ Pedagogové jsou se zavedením nové maturity obeznámeni již řadu let, ale z úst žáků slyší podobné dotazy neustále. Zde jsou stručně a srozumitelně popsány hlavní důvody zavedení nové maturitní zkoušky, které tak mohou sloužit nejen žákům k prostudování, ale hlavně učitelům jako pomocná ruka při snaze vysvětlit tento krok svým žákům.

PROČ BYLA NOVÁ MATURITA ZAVEDENA?

Na úvod je potřeba říct, že zavedení nové maturitní zkoušky není neuváženým krokem do neznáma, který bude probíhat cestou „pokus – omyl“. Jedná se o promyšlený projekt, který vzešel z dlouholetých diskusí školských odborníků. Trend státních maturit jde napříč Evropou a se vstupem do Evropské unie se mu nevyhnula ani ČR. Většina zemí se k tomuto kroku uchýlila již v minulosti. Díky tomu můžeme čerpat i z jejich zkušeností – a to jak z těch dobrých, tak i špatných.

JAKÉ JSOU HLAVNÍ DŮVODY PRO NOVOU MATURITU?

Současná maturita nemůže být objektivní, protože neexistují jednotné mantinely a pravidla pro konání maturitní zkoušky, která by platila pro všechny typy a obory škol. Každá z přibližně

1 300 středních škol si dělá svou maturitu sama. Zkoušky a kritéria jejich hodnocení mají definovány různě, a výsledky maturantů mezi školami jsou tudíž neporovnatelné. Jednička na maturitním vysvědčení znamená školu od školy něco jiného. To je také důvod, proč většina vysokých škol přestala zhruba před 15 lety přihlížet k výsledkům maturitních zkoušek. Není to ale škoda? Nebylo by žádoucí, aby se žák dostal na vysokou školu částečně i díky svému maturitnímu vysvědčení? Své znalosti a dovednosti prokáže u maturity, proč je tedy musí znovu dokazovat i u přijímacích zkouškách? Nebylo by také úlevou, kdyby své jazykové znalosti a dovednosti jako uchazeč o zaměstnání nemusel prokazovat klepajícím se hlasem na pohovorech, ale pouhým předložením maturitního vysvědčení? V případě, že se rozhodne zkusit štěstí v cizině, o co jednodušší

by bylo, kdyby mu byla uznána část české maturity a časem možná i maturita celá?! Současné maturitní vysvědčení nelze v tomto smyslu využít, jeho obsah nemá pro další život valný význam. Hlavní je, že ho člověk má, nikoli co v něm je. Tohle je všeobecně známá pravda. Upřímně, co tedy žáka motivuje k tomu, aby u maturity uspěl co možná nejlépe? Důležité přece je maturitu udělat. A jak, to je víceméně každému jedno. Pokud tedy nové maturitní vysvědčení bude mít pro jeho budoucí život smysl, bude motivován k tomu, aby udělal maturitu co nejlépe. Všichni pak budou vědět, že jeho jednička je skutečně lepší než dvojka jiného maturanta z jiné školy. Zmíněné výhody, které by nová maturita nabízela, nelze samozřejmě zaručit hned. Zavedení nové maturity je určitě velkou změnou. Věříme však, že je jen otáz-

kou času, kdy se vysoké školy i zaměstnavatelé přesvědčí o užitečnosti nové maturity a začnou její výsledky využívat.

JAK TEDY ZAJISTIT OBJEKTIVITU, SROVNATELNOST A UŽITEČNOST MATURITNÍ ZKOUŠKY?

Jedinou cestou je jednotnost, tedy to, že část maturity bude jednotná (stejná). To znamená, že bude mít jednotné zadání (s možností volby úrovně obtížnosti u většiny zkoušek) a bude jednotně hodnocena (tzn. objektivní podmínky, stejná kritéria hodnocení, jednoznačná interpretace výsledků). Maturitě se tak zase vrátí prestiž, která jí náleží, a budou ji moct využít vysoké školy i budoucí zaměstnavatelé.

CO BUDE NOVÁ MATURITA OVĚŘOVAT?

Společná (státní) část maturity bude ověřovat jen to, co se na středních školách učí (nebo učit má). Střední školství vyučuje podle platných učebních

dokumentů neboli osnov a obsah testů a zkoušek společné části nové maturity vychází právě z nich. Týká se to však výhradně zkoušek základní úrovně obtížnosti. Jejich obsah je jakýmsi průnikem osnov všech středoškolských oborů, které končí maturitní zkouškou. Jinými slovy jde o učivo, s kterým měl v rámci svého studia přijít do styku každý maturant, ať už studuje gymnázium, nebo učební obor s maturitou. Škola má dle zákona povinnost připravit žáky minimálně na základní úroveň obtížnosti. Zkoušky vyšší úrovně obtížnosti a zkoušky, které jsou nabízeny jen v jedné úrovni obtížnosti (vyšší), se této zásady logicky nedrží. Jejich obsah zohledňuje i požadavky vysokých škol při přijímacích zkouškách a jejich volba tak signalizuje žákův zájem o další studium.

KDE MÁM HLEDAT INFORMACE O NOVÉ MATURITĚ?

Největším a snadno dostupným zdrojem informací o nové maturitě je maturitní portál

na internetové adrese www.novamaturita.cz, kam jsou vyvěšovány aktuální a garantované informace. Dotazy a připomínky lze pak směřovat na infolinku +420 224 507 507 a infomail info@novamaturita.cz určené k tomuto účelu. Neméně kvalitním zdrojem je Maturitní zpravodaj, který nyní držíte v ruce a který si lze stáhnout na maturitním portálu. Masivní vzdělávání pedagogů, které odstartovalo 15. května 2009, má za úkol seznámit učitele s novou maturitou při prezenčních seminářích a školeních i formou e-learningu. Učitelé mají také k dispozici materiály zasílané CERMATEM pro zvýšení jejich informovanosti. Další plánované zdroje (druhé číslo Maturitních novin pro žáky, plakáty, letáky, multimediální prezentace atd.) obdrží školy v průběhu roku. Při výtu informací nelze opomenout média, která s přibližujícím se termínem „ostré“ maturity zásobují své čtenáře články, reportážemi a rozhovory s tématem nové maturity.

KROKEM k CISKOMu

Projekt KROK je zaměřen na vzdělávání managementu škol, školních maturitních komisařů a zadavatelů. Probíhá v období duben – září 2009 s cílem proškolení uvedené funkce v takovém rozsahu a kvalitě, aby bylo možné úspěšně zorganizovat maturitní generálku na podzim 2009 a ověřit systém přípravy pedagogických pracovníků pro realizaci nové maturitní zkoušky. Vzdělávání probíhá formou e-learningu a pro management škol i formou jednodenních prezenčních seminářů.

Pro každou funkci je připraven strukturovaný kurz složený z jednotlivých modulů. Většina modulů má část on-line i část prezenční.

Projekt CISKOM (Certifikace, instruktáže a školení k maturitě) pokračuje ve vzdělávání uvedených funkcí a zároveň zahajuje vzdělávání dalších cílových skupin podílejících se na společné části maturitní zkoušky (hodnotitelé písemných prací a ústních zkoušek). Jeho realizace je plánována na období srpen 2009 – červen 2011 s cílem vybudovat a udržovat kvalifikovanou síť zadavatelů, školních maturitních komisařů a hodnotitelů. Proškolení zadavatelé, školní maturitní komisaři a hodnotitelé získají po úspěšném ověření znalostí a dovedností osvědčení o způsobilosti k výkonu funkce pro společnou část maturitní zkoušky (§ 80 školského zákona)¹.

PARTNERSKÁ SPOLUPRÁCE PŘI ZAJIŠTĚNÍ KROKu

Garantem projektu KROK je Národní institut pro další vzdělávání (NIDV), jehož partnerem je Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání (CERMAT).

Úkolem NIDV je organizačně zajistit jednotlivá prezenční a e-learningová školení a ve spolupráci s CERMATEM provést výběr lektorského a tutorského týmu.

CERMAT zajišťuje obsahy prezenčních a e-learningových školení a odborně připravuje lektorský a tutorský tým.

PŘÍPRAVA PROJEKTU KROK

V rámci přípravy projektu KROK zorganizovalo NIDV šetření ke zjištění vzdělávacích potřeb pedagogických pracovníků, ve kterém bylo osloveno více než 8 000 osob. Výsledek šetření potvrdil správnost dříve navržené koncepce odborné přípravy pedagogických pracovníků ke společné části maturitní zkoušky.

MATURITNÍ GENERÁLKA 2009

Maturitní generálka plánovaná na říjen 2009 bude zaměřena na ověření organizace, logistiky a bezpečnosti společné části maturitní zkoušky. Po vyhodnocení průběhu maturitní generálky bude aktualizován obsah jednotlivých modulů.

VZDĚLÁVÁNÍ MANAGEMENTU ŠKOL

Ředitelům škol, jichž se týká společná část maturitní zkoušky v roce 2010, byla počátkem května nabídnuta účast na obou formách školení. Prezenční školení byla zahájena 15. května a budou průběžně probíhat v bývalých okresních městech až do konce září 2009. Od června až do realizace maturitní zkoušky v roce 2010 bude managementu škol umožněn přístup k e-learningové formě školení.²

Pro školy, kde budou v roce 2010 maturovat žáci s přiznaným uzpůsobením podmínek pro konání maturitní zkoušky zařazené ve skupině II nebo III³ (dříve používaný termín „žáci se speciálními vzdělávacími potřebami – žáci se SVP“), je připraveno na druhou polovinu měsíce června prezenční školení zaměřené na tuto problematiku.

VZDĚLÁVÁNÍ ZADAVATELŮ A ŠKOLNÍCH MATURITNÍCH KOMISAŘŮ

V rámci KROKu je pro zadavatele a školní maturitní komisaře připravena e-learningová forma vzdělávání, plánovaná od června do konce září 2009.

V rámci maturitní generálky si zároveň zadavatelé a školní maturitní komisaři ověří připravenost na výkon své funkce v reálných podmínkách⁴.

Další školení bude již probíhat v rámci projektu CISKOM, a to včetně stanoveného ukončení

kurzu a získání osvědčení o způsobilosti k výkonu funkce.

OBSAH ŠKOLENÍ KROK

Školení pro ředitele a jejich zástupce jsou složena z následujících modulů:

Prezenční vzdělávání pro management škol

- ◆ Maturitní zkouška v souvislostech
- ◆ Legislativní prostředí maturitní zkoušky
- ◆ Přihlašování žáků k maturitní zkoušce
- ◆ Zkušební dokumentace
- ◆ Organizace maturitní zkoušky ve škole před zadáváním zkoušek
- ◆ Zadávání zkoušek
- ◆ Zpracování testových materiálů po zadávání zkoušek
- ◆ Organizace ústní zkoušky ve škole
- ◆ Protokol o maturitní zkoušce
- ◆ Maturitní zkouška pro žáky se zdravotním postižením nebo zdravotním znevýhodněním
- ◆ Náhradní a opravná zkouška
- ◆ Bezpečnost maturitní zkoušky
- ◆ Odlišnosti maturitní generálky

Následné prezenční vzdělávání pro management škol se žáky se zdravotním postižením nebo zdravotním znevýhodněním (skupiny II a III)

- ◆ Koncepce maturitní zkoušky pro žáky s přiznaným uzpůsobením podmínek pro konání MZ (žáci s PUP MZ)
- ◆ Podrobná charakteristika uzpůsobení podmínek pro konání maturitní zkoušky žáky s PUP MZ
- ◆ Asistence a tlumočení žákům s PUP MZ

¹ Zákon nepožaduje osvědčení pro management škol, proto není požadováno ani ověření znalostí a dovedností.

² Pro organizaci školení jsou využívána data z IS CERTIS.

³ Více v připravované vyhlášce.

⁴ Do těchto funkcí byli nominováni ředitel školy prostřednictvím IS CERTIS v průběhu března a dubna 2009.

E-learningové vzdělávání pro školní maturitní komisaře a zadavatele

- ◆ (k dispozici také pro ředitele a jejich zástupce)
- ◆ Studium ve výukovém systému iTutor
- ◆ Maturitní zkouška v souvislostech
- ◆ Přihlašování žáků k maturitní zkoušce
- ◆ Přihlašování žáků k maturitní zkoušce ve škole
- ◆ Zkušební dokumentace
- ◆ Organizace maturitní zkoušky ve škole před zadáváním zkoušek
- ◆ Zadávání zkoušek
- ◆ Zpracování testových materiálů po zadávání zkoušek
- ◆ Organizace ústní zkoušky ve škole

- ◆ Poslechový subtest – technické vybavení
- ◆ Náhradní a opravná zkouška
- ◆ Protokol o maturitní zkoušce
- ◆ Bezpečnost maturitní zkoušky
- ◆ Legislativní prostředí MZ
- ◆ Koncepce maturitní zkoušky pro žáky s přiznaným uzpůsobením podmínek pro konání MZ (žáci s PUP MZ)
- ◆ Podrobná charakteristika uzpůsobení podmínek pro konání maturitní zkoušky žáky s PUP MZ
- ◆ Asistence a tlumočení žákům s PUP MZ
- ◆ Specifika procesů realizace maturitní zkoušky žáků s PUP MZ

V srpnu 2009 na projekt KROK plynule naváže již zmiňovaný projekt CISKOM, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem. V rámci projektu CISKOM bude pokračovat školení výše uvedených funkcí (management škol, školní maturitní komisaři a zadavatelé). Bude zahájeno školení hodnotitelů písemných prací a ústních zkoušek z českého jazyka a literatury a z cizích jazyků⁵ a také posuzovatelů otevřených úloh didaktického testu z matematiky (tzv. raterů).

⁵ Osoby nominované v průběhu března a dubna 2009 do IS CERTIS.

PROJEKT KONZULTAČNÍCH SEMINÁŘŮ KE KOMPLEXNÍM ZKOUŠKÁM NOVÉ MATURITY ÚSPĚŠNĚ BĚŽÍ

Druhým projektem vedle CISKOMu (viz předchozí článek), kterým v současnosti realizuje CERMAT vzdělávání pedagogů k nové maturitě, je projekt **Konzultačních seminářů (KOS)**, o němž jsme informovali v předchozím čísle.

KOS je realizován ve spolupráci s krajskými vzdělávacími zařízeními (KVZ) ve všech krajích ČR. Jeho podstatou je informační podpora učitelů českého jazyka a literatury a cizích jazyků, z nichž se bude nově maturovat formou komplexních zkoušek. Ty se skládají ze tří dílčích zkoušek – didaktického testu, písemné práce a ústní zkoušky. Právě pro učitele těchto předmětů tak nastává nejvíce změn. Projektem KOS tak CERMAT reaguje na žádosti škol o zprostředkování detailnějších informací ke komplexním zkouškám.

V rámci projektu KOS byly v posledním dubnovém týdnu na všechny střední školy poskytnuty

vzdělávání zakončené maturitní zkouškou **zaslány publikace včetně příloh a DVD týkající se komplexních zkoušek.** Materiály obdrželi všichni učitelé českého jazyka a literatury a cizích jazyků a jsou též k dispozici ke stažení na maturitním portálu. Souběžně s vývojem publikací probíhalo školení lektorů, kteří konzultační semináře určené učitelům povedou. Vyškoleni bylo celkem 137 lektorů z celé ČR.

Samotné **semináře probíhají v období od 15. 5. 2009 do 30. 6. 2009** s možnou návazností v září, po letních prázdninách. Zájemci z řad učitelů „jazykářů“ se mohou hlásit příslušným KVZ na termíny uvedené v kalendářích jednotlivých

krajů – kontakty na KVZ i termíny seminářů jsou vyvěšeny na www.novamaturita.cz. Semináře mají informativní charakter a nenahrazují školení CISKOM. Účast na nich je dobrovolná a zdarma. Předpokladem a jedinou podmínkou účasti pedagogů na seminářích je prostudování zasláných materiálů (publikací a příloh), které si s sebou přinesou a se kterými budou v průběhu semináře dále pracovat. Délka trvání semináře je 4 vyučovací hodiny a účastníci mají po tuto dobu možnost klást lektorovi dotazy ke komplexním zkouškám, diskutovat a prohloubit si tak znalosti získané samostudiem materiálů.

REALIZACE POSLECHOVÉHO SUBTESTU Z CIZÍHO JAZYKA VE ŠKOLÁCH

POSLECHOVÝ SUBTEST V SOUVISLOSTECH

Ke zkouškám společné části maturitní zkoušky patří i zkušební předmět cizí jazyk. Žák má v tomto případě možnost volby z následující nabídky jazyků – anglický, německý, francouzský, španělský a ruský.

Vzhledem k tomu, že je zkouška z každého cizího jazyka považována za zkoušku komplexní, je tvořena didaktickým testem, písemnou prací a ústní zkouškou. Didaktický test u zkoušky z cizích jazyků je pak navíc tvořen ze dvou dílčích částí (subtestů). Jednou z nich je subtest Čtení a jazyková kompetence (dále též čtení), tou druhou je pak právě Poslechový subtest (dále též poslech). Maturitní zkouška z cizího jazyka je v náběhové fázi nové maturity, tj. ve školních letech 2009/10 a 2010/11, volitelná – žák má možnost zvolit si jako druhou povinnou zkoušku matematiku či cizí jazyk. Od školního roku 2011/12 patří však již zkouška z cizího jazyka mezi zkoušky povinné, a žákům tedy zbývá pouze možnost výběru konkrétního cizího jazyka. Z tohoto pohledu je zřejmé, že podíl na zabezpečení úspěšné realizace poslechového subtestu ponese nejpozději od školního roku 2011/12 všechny školy s maturitními ročníky.

SPECIFIKA ÚSPĚŠNÉ REALIZACE POSLECHOVÉHO SUBTESTU VE ŠKOLÁCH

Úspěšná realizace, resp. zadávání, poslechového subtestu ve zkušebních učebnách se odvíjí od

zajištění celé řady předpokladů, za které ve škole nese odpovědnost v první řadě ředitel a následně i zadavatel zkoušky v učebně. CERMAT hraje v této souvislosti svou roli především ve smyslu stanovení podmínek realizace.

ČINNOSTI SOUVISEJÍCÍ S KONÁNÍM POSLECHOVÉHO SUBTESTU, ZA KTERÉ ZODPOVÍDÁ CERMAT

CERMAT v dostatečném předstihu před termínem konání poslechového subtestu:

- ◆ zveřejní základní podmínky realizace poslechového subtestu ve školách v Souboru pedagogicko-organizačních opatření (SPOI);
- ◆ zajistí odbornou přípravu pedagogických pracovníků navržených ředitelem k výkonu funkce zadavatele (a dalších);
- ◆ umožní ředitelům škol seznámit se s metodikou úspěšné realizace konání poslechového subtestu stanovenou CERMATEm;
- ◆ seznámí školy s parametry nahrávek poslechového subtestu pomocí tzv. kalibračního CD, které do všech škol s maturitními ročníky zašle nejpozději do konce roku 2009. Formát i další parametry nahrávky budou shodné s parametry, které budou využity i při ostré maturitní zkoušce ve školním roce 2009/10. (Zvukový záznam bude nahrán ve formátu CD audio, tj. cda.).

ČINNOSTI PŘEDCHÁZĚJÍCÍ KONÁNÍ POSLECHOVÉHO SUBTESTU, ZA KTERÉ ZODPOVÍDÁ ŘEDITEL ŠKOLY

Ředitel školy v dostatečném předstihu před termínem konání písemných zkoušek společné části, jejichž nedílnou součástí je i didaktický test z cizích jazyků:

- ◆ zajistí dostatečný počet vhodných CD přehrávačů pro všechny zkušební učebny. Potřebný počet CD přehrávačů je v každé škole dán nejvyšším počtem žáků přihlášených k jednomu cizímu jazyku v dané úrovni obtížnosti děleným číslem 17, což odpovídá maximální obsazenosti jedné zkušební učebny. V případě, že na škole budou maturovat i žáci s přiznaným uzpůsobením podmínek pro konání maturitní zkoušky (dále též žáci s PUP MZ), je třeba počítat navíc i s CD pře-

hrávači pro tuto skupinu žáků. Žáci s PUP MZ sedí vždy odděleně od žáků intaktních (tj. žáků většinou populace), přičemž ředitel školy rozhoduje o tom, do kolika učeben a podle jakého klíče budou tito žáci rozsazeni. Jedinou omezující podmínkou je zde maximální povolená obsazenost učebny, která u této skupiny žáků čítá 14.

Za vhodný CD přehrávač lze považovat takový, který obsahuje: sledování stop, základní ovládací prvky PLAY, PAUSE, REPEAT a ovládání hlasitosti VOLUME.

Zkušební učebny zvolené pro realizaci DT z CJ by neměly mít okna situovaná do rušné ulice, neměla by v nich vznikat ozvěna (té lze předejít například nainstalováním závěsů či většího množství nábytku/skříní a nebo volbou menších učeben) a vždy by se mělo jednat o místnosti, které lze fyzicky oddělit od jejich okolí (např. není přípustné, aby učebna byla otvorem propojena s učebnou vedlejší, též použitou pro realizaci MZ).

- ♦ zajistí překontrolování CD přehrávačů, které budou použity během testování z hlediska:
 - ♦ funkčnosti přehrávání CD. K tomuto účelu použije ředitel kalibrační CD dodané CERMATem.
 - ♦ kvality přenosu zvukového záznamu ve zkušebních učebnách určených pro konání didaktického testu z cizího jazyka.
 - ♦ připravenosti na výpadek proudu – např. formou záložních baterií.
- ♦ zajistí záložní přehrávač (ideálně 1 náhradní přehrávač na každých 5 využitých přehrávačů).
- ♦ zajistí učebny, které mají vhodné akustické parametry pro poslechový subtest a zároveň splňují podmínky pro klid v učebně během poslechového subtestu.
- ♦ zajistí, aby si všichni žáci (během výuky) vyzkoušeli v učebně slyšitelnost nahrávky z CD přehrávače a použije k tomu kalibrační CD. Zajistí, aby zadavatelé byli obeznámeni s obsluhou CD přehrávačů a vyzkoušeli si manipulaci s CD přehrávačem.

V den konání didaktického testu z cizích jazyků ředitel školy dále:

- ♦ zajistí, aby v každé zkušební učebně určené pro realizaci poslechového subtestu byl je-

den funkční CD přehrávač (s náhradními funkčními bateriemi – pokud je bateriový). V každé škole (resp. zkušební lokalitě) by měly být u ředitele školy k dispozici přehrávače náhradní.

- ♦ informuje prokazatelným způsobem zadavatele o umístění záložního CD přehrávače pro případ nenadálého selhání přístroje, o postupu při nutné výměně CD přehrávače během poslechového subtestu a o postupu při přerušení dodávky proudu.
- ♦ zajistí vypnutí školního rozhlasu a zvonku během testování.

ČINNOSTI V PRŮBĚHU KONÁNÍ POSLECHOVÉHO SUBTESTU, ZA KTERÉ ZODPOVÍDÁ ZADAVATEL

Jak bylo uvedeno již výše, je zřejmé, že učebna musí být na provedení poslechového subtestu předem připravena, tj. musí být zapojen přehrávač a reproduktory (jsou-li externí), vše musí být na správném místě (vč. lavic pro jednotlivé žáky). Rovněž je třeba připomenout, že je didaktický test z cizího jazyka složen ze dvou samostatných subtestů – poslechu a čtení. Přesné datum a čas zadávání každé písemné zkoušky ve školách stanoví ministerstvo pro daný školní rok vždy nejpozději do 31. prosince daného školního roku. Tento centrálně stanovený rozvrh nazýváme Jednotné zkušební schéma. Pro didaktický test z konkrétního cizího jazyka a úrovně jeho obtížnosti je v rámci jednotného zkušebního schématu vymezen jeden časový úsek. Mezi jednotlivými subtesty tedy není pro žáky přestávka, kdy by bylo možné učebnu opustit, a proto se konají ve shodné učebně. Speciální instrukce k didaktickému testu z cizích jazyků:

- ♦ U didaktického testu z cizích jazyků je společný testový sešit pro subtest poslech i čtení, proto musí být žáci informováni, že během poslechu nesmí listovat na dalších stránkách, které jsou určeny pro subtest čtení.
- ♦ První v pořadí bude testován poslech, poté bude následovat čtení.
- ♦ Mezi jednotlivými subtesty není přestávka. Žáci zůstanou sedět na svých místech.
- ♦ Nejprve bude žákům zapnuta 1. a 2. stopa nahrávky s názvem zkoušky a se cvičným

textem, na kterém se doladí slyšitelnost nahrávky v učebně.

Stopa 2 – obsahuje cvičný text neboli zkušební nahrávku pro ověření slyšitelnosti. Zkušební nahrávka slouží pro bezprostřední ověření slyšitelnosti nahrávky všemi žáky. Zkušební nahrávka trvá cca 1 minutu a obsahuje zkušební text v českém jazyce. Zkušební nahrávka se nezapočítává do doby testování! V případě, že žák vyjádří stížnost, že špatně slyší, zadavatel ho může přesadit a provede o tom zápis do Protokolu o průběhu zkoušky ve zkušební učebně, který má k dispozici.

♦ Veškeré instrukce k nahrávce jsou její součástí. Zadavatel zahájí zkoušku spuštěním nahrávky od stopy 3 a nechá běžet všechny následující stopy bez dalšího zasahování.

Stopa 3 – obsahuje úvodní informace k poslechovému subtestu, informace o umístění pauz a zvukových signálů a času vymezeném na přepsání odpovědi do záznamového archu. Do nahrávky zadavatel proto nikterak nezasahuje a nepřerušuje ji.

Dojde-li v průběhu zkoušky k nepředvídatelné události, která povede ke zcela nevyhnutelnému přerušení nahrávky, bude zadavatel postupovat dle následujících instrukcí.

Pole délky pauzy nezbytné pro řešení situace vrací zadavatel nahrávku na stejnou stopu, při které nastala nepředvídatelná událost. V případě pauzy, která přesáhne 5 minut, vrací zadavatel nahrávku na začátek celé části (dle seznamu stop, který má k dispozici, tzv. tracklistu). V případě technických problémů nebo nezbytnosti vyměnit CD nosič nastaví zadavatel CD nosič na stopu, na které byl poslech přerušen.

NÁVAZNOST NA PROJEKT CISKOM

Na závěr je ještě třeba připomenout, že veškeré informace týkající se nejen problematiky výše uvedeného poslechového subtestu budou všem pedagogickým pracovníkům zařazeným v rámci realizace nové maturitní zkoušky do rolí komisař, zadavatel a hodnotitel, jakož i dalším pedagogy a ředitelům škol zpřístupněny s dostatečným předstihem pomocí vzdělávacího projektu CISKOM, který organizuje CERMAT ve spolupráci s NIDV.

NOVÁ MATURITA Z ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

Školní seznamy literárních děl

Jednou ze změn, kterou přináší maturita z českého jazyka a literatury, je možnost každého žáka přímo ovlivnit, z čeho bude zkoušen při ústní zkoušce. Každý maturant má možnost¹ odevzdat do 31. března školního roku, v němž bude maturovat, seznam zadání, z nichž si jedno u ústní zkoušky vylosuje. Jednotlivá díla si přitom vybírá ze **školního seznamu literárních děl**.

Škola tedy sestavuje a zveřejňuje seznam / seznamy literárních děl, z něhož si budoucí maturant sestaví svůj vlastní seznam. Není nutné, aby škola měla jeden centrální nabídkový seznam platný pro všechny žáky – sestavovat seznamy literárních děl lze i pro jednotlivé třídy. Je vhodné seznamy literárních děl žákům nabídnout co nej-

¹ Pokud žák neodevzdá vlastní seznam literárních děl, losuje si jedno zadání ze všech děl obsažených ve školním seznamu.

Základní úroveň obtížnosti

Žák vybírá 20 literárních děl	Světová a česká literatura do konce 19. století	min. 4 literární díla
	Světová literatura 20. a 21. století	min. 4 literární díla
	Česká literatura 20. a 21. století	min. 5 literárních děl
Minimálně jedním literárním dílem musí být v seznamu žáka zastoupena próza, poezie i drama. Seznam literárních děl, z něhož žák vybírá, sestavuje škola. Minimální celkový počet nabízených literárních děl ve školním seznamu je 40 , horní hranice není stanovena.		

dříve, přičemž není vyloučeno, aby se v tomto seznamu dělaly změny. Definitivní seznamy platné pro maturanty daného školního roku musí škola stanovit vždy **do 30. září příslušného školního roku**. Postup při sestavování školního seznamu literárních děl jako nabídky žákům k vytvoření jejich vlastního seznamu pro ústní zkoušku je limitován Kritérii pro výběr maturitních zadání k ústní zkoušce, která jsou součástí Katalogů požadavků zkoušek společně částí maturitní zkoušky z čes-

kého jazyka a literatury pro obě úrovně obtížnosti, schválených MŠMT 11. března 2008.

Nabídkové seznamy pro žáky mohou mít velmi rozmanitou podobu. Na webových stránkách www.novamaturita.cz je uvedeno několik možných přístupů k sestavování školních seznamů literárních děl. Uvedené příklady jsou pouze orientačními ukázkami možných přístupů ke konstrukci školních seznamů literárních děl. Vývoj

seznamu je v rukou školy – každá škola tedy může zohlednit vlastní specifický přístup a vyjádřit tak vlastní čtenářský profil.

Z výše uvedených skutečností vyplývá, že NEPLATÍ některé mýty, které po školách kolují.

NEPLATÍ,

... že CERMAT (či ministerstvo) žákům určuje povinnou četbu.

PLATÍ: Každá škola sestavuje nabídkový seznam žákům sama.

NEPLATÍ,

... že žáci odevzdávají seznam literárních děl nejpozději do konce září.

PLATÍ: Žáci seznam odevzdávají do 31. března školního roku, v němž maturují.

NEPLATÍ,

... že nikdo neví, podle jakých pravidel mají školy seznam vytvářet.

PLATÍ: Kritéria pro výběr maturitních zadání k ústní zkoušce (a tedy i pro sestavení školních seznamů) jsou jako součást katalogů pro obě úrovně obtížnosti školám k dispozici od března roku 2008. Od této doby mohou školy seznamy vytvářet.

Vyšší úroveň obtížnosti

Žák vybírá 30 literárních děl	1. Světová a česká literatura do konce 18. století	min. 3 literární díla
	2. Světová poezie a próza 19. století	min. 2 literární díla
	3. Česká poezie a próza 19. století	min. 2 literární díla (z toho 1 básnické)
	4. Světová a česká dramatická tvorba 19.–21. století	min. 2 literární díla
	5. Světová a česká poezie 20. a 21. století	min. 2 literární díla
	6. Světová próza 20. a 21. století	min. 3 literární díla
	7. Česká próza 20. a 21. století	min. 4 literární díla

Seznam literárních děl, z něhož žák vybírá, sestavuje škola. **Minimální počet literárních děl** ve školním seznamu nabízený žákům je 15 v každé z oblastí výběru (1.–7.), tj. **105 děl**. Počet nabízených literárních děl v jednotlivých oblastech výběru se může lišit. Horní hranice počtu literárních děl není stanovena.

NÁZORY ŘEDITELŮ, UČITELŮ A ŽÁKŮ STŘEDNÍCH ŠKOL S MATURITOU NA REFORMU MATURITNÍ ZKOUŠKY

V průběhu roku 2008 a v prvních dvou měsících roku 2009 provedla na základě zadání Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání agentura STEM/MARK, a. s. šetření názorů a úrovně informovanosti odborné a laické veřejnosti ohledně zavedení nové maturity. Reprezentativního výzkumu se zúčastnili ředitelé, učitelé a žáci středních škol ukončených maturitou a zároveň široká laická veřejnost. V tomto článku naleznete několik zajímavých dat, která z výzkumu vyplynula.

HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ VYPLÝVAJÍCÍ Z NÁZORŮ ŘEDITELŮ A UČITELŮ STŘEDNÍCH ŠKOL ZAKONČENÝCH MATURITOU

Podle většiny ředitelů i učitelů (56 % učitelů a 52 % ředitelů) jsou současné výsledné známky z maturitní zkoušky na jednotlivých školách nesrovnatelné a stávající maturitní praxe se nejeví v pořádku 69 % učitelů a 61 % ředitelů. Reformu maturity jako potřebnou označilo 30 % učitelů a 36 % ředitelů, a to za předpokladu, že usnadní přístup na vysoké školy. Naprostá většina ředitelů i učitelů (minimálně 80 %) považuje fakt, že by většina vysokých škol zařadila výsledky nové maturity mezi přijímací kritéria, za přínos.

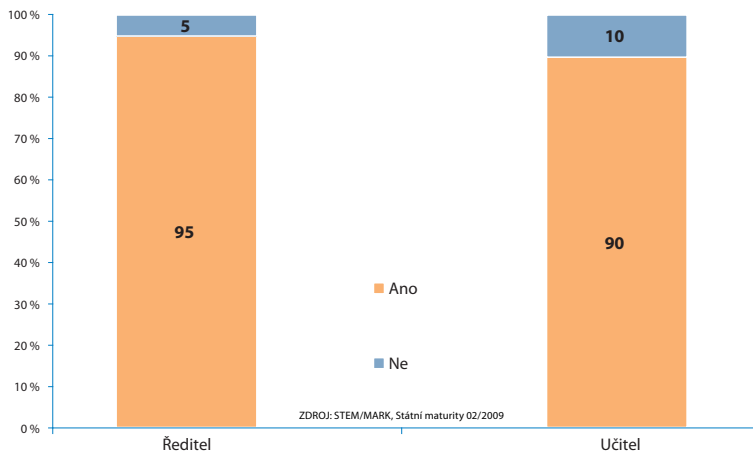
Za největší rizika reformní maturity považují ředitelé a učitelé přílišnou unifikaci výuky a preferenci všeobecně vzdělávacích předmětů. Unifikace se více obávají učitelé, preference všeobecně vzdělávacích předmětů naopak spíše ředitelé. Tato obava je však lichá. Výuka by se měla především řídit ŠVP a stávajícími pedagogickými dokumenty. Navíc profilová část maturitní zkoušky slouží právě k tomu, aby se škola vyprofilovala podle svých potřeb.

Dvouúrovňový model maturity vnímají jako správný 3/5 ředitelů a učitelů. Celkem 47 % ředitelů a 1/2 učitelů by ponechala matematiku jako volitelný maturitní předmět. Ředitelé středních škol jsou ve srovnání s učiteli celkově optimističtější v odhadech míry úspěšnosti žáků své školy při maturitní zkoušce. Porovnáme-li však výsledky šetření z let 2008 a 2009, zjistíme, že letos byli ředitelé pesimističtější než v roce 2008.

Značná část ředitelů (62 %) hodlá využít omezení možnosti volby u třetí povinné zkoušky společně části MZ, která přibude od roku 2012.

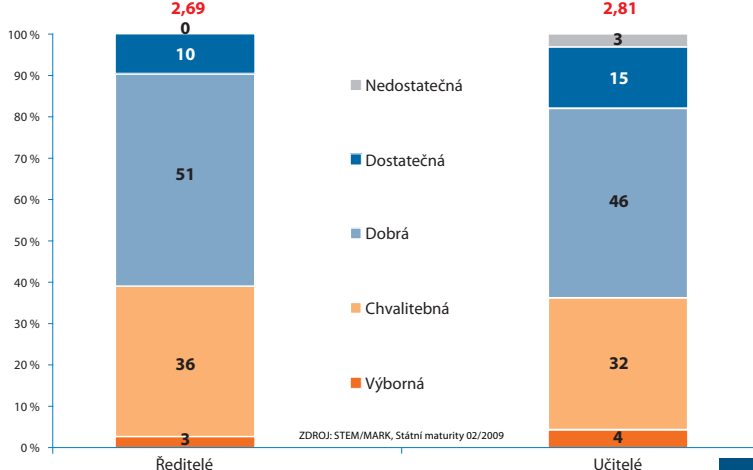
Říká Vám něco adresa internetových stránek www.novamaturita.cz?

ZÁKLAD: Všichni respondenti (ředitelé, n=315/ učitelé, n=2032)

Jaký je Váš názor na kvalitu testů, které produkuje CERMAT?

ZÁKLAD: Všichni respondenti (ředitelé, n=315/ učitelé, n=2032)

Polovina učitelů se obává, že ředitelé budou výsledky žáků u nových maturit používat při hodnocení práce učitelů, druhá polovina to naopak vítá. U ředitelů SŠ převládá názor (70 %), že budou k výsledkům maturit při hodnocení učitelů přihlížet, nebudou však toto kritérium přeceňovat.

Velká většina ředitelů (88 %) i učitelů (71 %) svou informovanost o připravovaných státních maturitách hodnotí jako poměrně dobrou nebo velmi dobrou.

S výrokem „MŠMT dostatečně informuje o nových maturitách“ souhlasí 62 % ředitelů, a jen 41 % učitelů. S výrokem „CERMAT dostatečně informuje o nových maturitách“ souhlasí 72 % ředitelů a 57 % učitelů. Je nutné podotknout, že tato čísla příliš nekorespondují s výsledky uvedenými v předchozím odstavci.

O možnosti úspěšně zabezpečit maturitní testy proti úniku informací jsou přesvědčeny 2/5 ředitelů a více než polovina učitelů. Názor, že by učitelé měli tendenci při maturitních testech žákům pomáhat, odmítly 4/5 ředitelů a 77 % učitelů. Hlavní přínosy nové maturity vidí ředitelé v možnosti srovnatelnosti jejich výsledků a ve vyšší motivaci žáků. V roce 2008 se učitelé i ředitelé nejvíce obávali rizik technického, logistického a bezpečnostního zajištění, v roce 2009 měli učitelé největší obavy z politické situace a špatné/ nedostatečné přípravy.

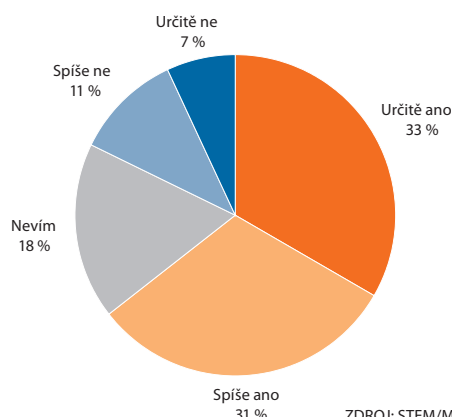
Z NÁZORŮ ŽÁKŮ 2. A 3. ROČNÍKŮ STŘEDNÍCH ŠKOL ZAKONČENÝCH MATURITOU

Nejčastěji se u žáků na stávající maturitní praxi setkáváme s protichůdným názorem: je v pořádku vs. je nespravedlivá.

Celkem 63 % žáků uvedlo jako nejdůležitější efekt nové maturity možnost uznání jejich výsledků při přijímacích zkouškách na vysoké školy.

Pokud vyšší úroveň maturitní zkoušky bude vstupenkou na VŠ, tak si ji u některého předmětu zvolíte?

ZÁKLAD: Všichni respondenti (Žáci, n=11811)

ZDROJ: STEM/MARK, Státní maturity 02/2

Povinnými maturitními předměty by podle žáků měly rozhodně být český jazyk a cizí jazyk, nikoliv však matematika. Za povinný maturitní předmět by si matematiku zvolila 1/3 žáků, informatiku 37%. Za nejdůležitější efekt nové maturity pokládají žáci možnost uznání jejich výsledků při přijímacích zkouškách na vysoké školy a možnost srovnání výsledků. Nejčastější zvolenou kombinací povinných předmětů MZ je český jazyk a literatura v základní úrovni a cizí jazyk v základní úrovni (35%). Z celku 11,8 tis. dotázaných si 75 % žáků namísto matematiky jako povinného předmětu zvolí cizí jazyk, a to převážně anglický.

Z NÁZORŮ LAICKÉ VEŘEJNOSTI

O užitečnosti státních maturit je přesvědčeno 45 % dotázaných, 30 % se domnívá, že nová ma-

turita je zbytečná. Méně užitečná připadá samotným studentům.

Tři nejdůležitější efekty, které by nová státní maturita mohla přinést, jsou:

1. Maturita získá na vážnosti a užitečnosti, žáci budou mít motivaci k dobrým výsledkům (35%).
2. Pro uchazeče o studium na VŠ odpadnou přijímací zkoušky (33%).
3. Už nebude možné získat maturitní vysvědčení „za nic“ (30%).

Periodická výzkumná šetření prováděná formou dotazníků na cílových skupinách jsou významným prvkem při tvorbě informační a komunikační strategie nové maturity. CERMAT tímto děkuje všem zúčastněným a těší se na další šetření, které přinese kromě nových informací i zajímavé porovnání s předchozími dvěma výzkumy.

RÁMCOVÉ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY A PROFILOVÁ ČÁST MATURITNÍ ZKOUŠKY

Školský zákon v § 79, odst. 1 uvádí, že „Profilová část maturitní zkoušky se skládá ze 2 nebo 3 povinných zkoušek. Počet povinných zkoušek pro daný obor vzdělání stanoví rámcový vzdělávací program.“ a v odst. 3 pak „Ředitel školy v souladu s prováděcím právním předpisem určí nabídku povinných a nepovinných zkoušek podle rámcového a školního vzdělávacího programu...“. Znamená to tedy, že do doby, kdy se maturuje podle stávajících učebních dokumentů, je na řediteli, aby určil 2 nebo 3 profilové zkoušky.

Od školního roku 2012/13, kdy budou maturovat první žáci, kteří zahájí výuku podle ŠVP, musí ředitel podle schválené úpravy RVP pro gymnázia a odborné školy určit vždy 3 předměty profilové části (s výjimkou sportovních gymnázií – viz níže).

V souvislosti s plánovaným zavedením třetí povinné zkoušky ve společné části tak de facto budou od školního roku 2012/13 žáci maturovat povinně ze 6 předmětů.

Povinná profilová část maturitní zkoušky na gymnáziích a gymnáziích se sportovní přípravou

Koncem dubna 2009 novelizovalo MŠMT znění Rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia a Rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia se sportovní přípravou.

Opatřeními ministryně školství, mládeže a tělovýchovy byl do jejich textu doplněn počet povinných zkoušek

profilové části maturitní zkoušky. Na základě odborného posouzení ředitelů sportovních gymnázií a doporučení VÚP (Výzkumného ústavu pedagogického) se počet povinných zkoušek v profilové části maturitní zkoušky pro obor vzdělání Gymnázium se sportovní přípravou stanovuje na 2 zkoušky. Profilová část maturitní zkoušky pro obor vzdělání Gymnázium se skládá ze 3 povinných zkoušek.

Konkrétně je aktualizace následující:

Rámcový vzdělávací program pro gymnázia Část B Kapitola 2.3 (s. 7)

Profilová část maturitní zkoušky pro obor vzdělání Gymnázium se skládá ze tří povinných zkoušek. Ředitel školy určí nabídku těchto povinných zkoušek, jejichž obsah je v souladu s učebními osnovami povinných vyučovacích předmětů a volitelných vzdělávacích aktivit vymezených ve školním vzdělávacím programu.

Rámcový vzdělávací program pro gymnázia se sportovní přípravou

Část B Kapitola 2.3 (s. 7)

Profilová část maturitní zkoušky pro obor vzdělání Gymnázium se sportovní přípravou se skládá ze dvou povinných zkoušek. Ředitel školy určí nabídku těchto povinných zkoušek, jejichž obsah je v souladu s učebními osnovami povinných vyučovacích předmětů a volitelných vzdělávacích aktivit vymezených ve školním vzdělávacím programu.

Povinná profilová část maturitní zkoušky na středních odborných školách

Rámcové vzdělávací programy odborného vzdělávání stanoví (kapitola 5. Organizace vzdělávání) 3 povinné zkoušky profilové části maturitní zkoušky. Aby byl zajištěn soulad profilové maturitní zkoušky s profilem absolventa daného oboru vzdělání, RVP stanoví, že

ředitel školy určuje nabídku povinných profilových zkoušek tak, aby nejméně dvě ze tří zkoušek (u lyceálních oborů vzdělání jedna povinná zkouška) vycházely z obsahových okruhů odborného vzdělávání vymezených v RVP. V některých případech RVP konkretizuje obsahový okruh, který nesmí být opomenut. Tím je umožněno škole určit jednu (u lyceálních oborů dvě) ze tří povinných zkoušek pouze na základě ŠVP, např. na základě odborného zaměření vytvořeného

školou nebo profesní orientace žáků směrem k dalšímu vzdělávání (u lyceálních oborů). V souladu se školským zákonem **stanoví RVP také formu profilové zkoušky. Jedna ze tří povinných zkoušek se musí konat formou praktické zkoušky nebo formou maturitní práce a její obhajoby před zkušební maturitní komisí.** Dosud bylo vydáno 143 rámcových vzdělávacích programů odborného vzdělávání ve dvou

vlnách (v červnu 2007 a květnu 2008), dalších 82 RVP vešlo v platnost v květnu tohoto roku. **Schválené RVP jsou k dispozici ke stažení na <http://www.nuov.cz/ramcove-vzdelavaci-programy>.** Čtvrtá vlna RVP, která bude zahrnovat především RVP pro nástavbové studium, bude předložena MŠMT do schvalovacího řízení koncem roku 2009, s jejich vydáním se tedy počítá v prvním pololetí 2010.

MATURITNÍ GENERÁLKA

SLOUČENÍ DRUHÉ A TŘETÍ FÁZE MATURITNÍ GENERÁLKY

Maturitní generálka, která má za úkol ověřit všechny aspekty maturitní zkoušky před jejím spuštěním v roce 2010, měla mít podle původního harmonogramu tři fáze (etapy):

- 1. fáze (duben 2009)**, která již proběhla a ověřila na 64 školách obsah a metodiku zkoušek společné části maturity;
- 2. fáze (říjen 2009)**, která měla za úkol ověřit hlavně organizaci a logistiku;
- 3. fáze (leden 2010)**, která si kladla za cíl prověřit logistiku hodnocení písemných prací a připravenost hodnotitelů.

Výsledky dubnové fáze jsou určeny pouze CERMATu a zúčastněným školám, které je obdrží ve formě agregovaných statistických vyhodnocení do konce června 2009.

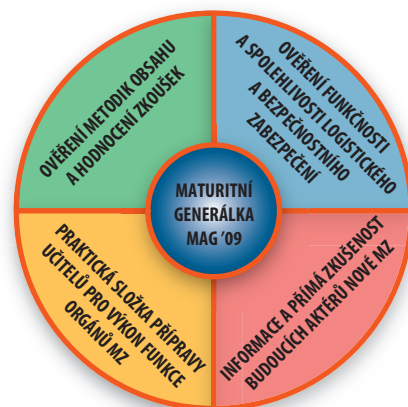
V polovině května 2009 bylo rozhodnuto o **sloučení druhé a třetí fáze generálky**, a to hned z několika důvodů. Těmi hlavními jsou:

- a) menší zátěž škol** – dvě celoplošné etapy ve dvou termínech, z nichž lednový, kdy se školy připravují na pololetí, nebyl zcela vyhovující, představovaly pro školy velkou zátěž;
- b) úspora nákladů** – ověření téhož a ve stejné míře, ale za menší náklady;
- c) simulace ostré maturity v roce 2010** – didaktické testy a písemné práce budou žáci skládat v jeden den stejně, jako tomu bude u ostré maturity.

Z jakých zkoušek se bude maturitní generálka skládat? Žáci budou konat povinné zkoušky společné části maturitní zkoušky pro rok 2010 a 2011, tedy český jazyk a literaturu a cizí jazyk nebo matematiku. Volba úrovně obtížnosti u jednotlivých zkoušek bude zcela v kompetenci žáka.

Kdy přesně se bude maturitní generálka konat? Konkrétními termíny konání sloučených fází maturitní generálky jsou **19. a 20. října 2009**. Podmínkou jejich realizace je vyhlášení pokusného ověřování nové formy a organizace ukončování středního vzdělávání maturitní zkouškou, které MŠMT (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR) plánuje na první polovinu června 2009. Musí tak učinit co nejdříve, aby mohlo začít přihlašování žáků, které je plánováno do 25. 6. a na které naváže přihlašování škol – do 30. 6. 2009.

Jak proběhne hodnocení a kdy se školy dozví výsledky? Didaktické testy jsou vyhodnocovány centrálně a automaticky formou skeno-

vání a digitalizace záznamových archů. Otevřené úlohy didaktických testů jsou hodnoceny tzv. ratery. Výsledky didaktických testů budou školám známy do poloviny listopadu. Záznamové archy písemných prací budou ve školách bezpečně uloženy do doby, než se učitelé vyškolí k roli hodnotitele a budou moci práce ohodnotit podle centrální metodiky, kterou na školení obdrží. Tyto práce tak pro ně budou jakousi praktickou zkouškou před hodnocením písemných prací u ostré maturity.

19. října	Povinná zkouška (všichni žáci)	Český jazyk a literatura (volba žáka – základní a vyšší úroveň)	Didaktický test Písemná práce
20. října	Cizí jazyk nebo matematika (volba žáka)	Cizí jazyk – AJ, NJ, FJ, ŠJ, RJ (volba žáka – základní a vyšší úroveň)	Didaktický test Písemná práce
		Matematika (volba žáka – základní a vyšší úroveň)	Didaktický test

MATURITNÍ ZPRAVODAJ 6 2009

Zpracovalo Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání – CERMAT, za podpory Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky.